

Bane NOR

Saksbehandler, innvalgstelefon

Erica Neby, 62 55 11 65

Heidi Eriksen, 61 26 60 60

Åkersvika naturreservat- dispensasjon til gjennomføring av grunnboringer og forurensingsprøvetaking i Åkersvika naturreservat og i kantsone utenfor naturreservatet

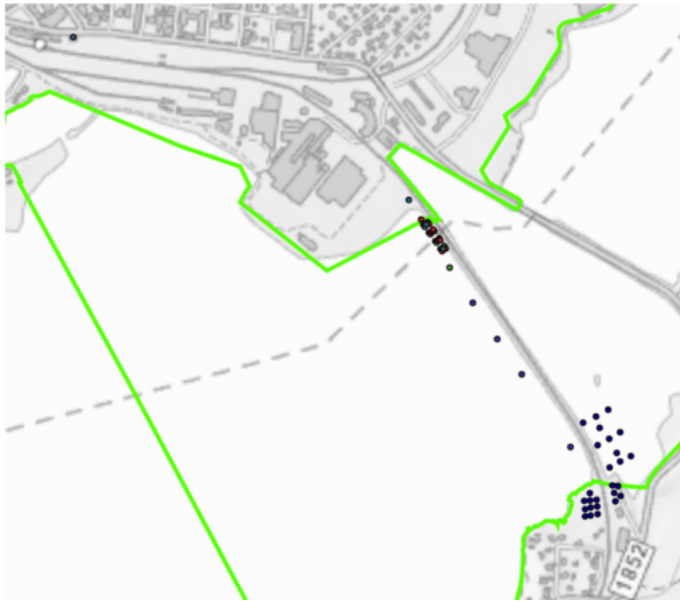
Statsforvalteren i Innlandet gir Bane NOR dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a og c og § 5 a og b for fjerning av vegetasjon på land, uttak av masse på land og i vann og for motorisert ferdsel på land og i vann. Tiltaket er også vurdert etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven § 11. Tillatelsen gjelder i løpet av juni (kun på land), juli, august og september 2022. Se vår vurdering og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

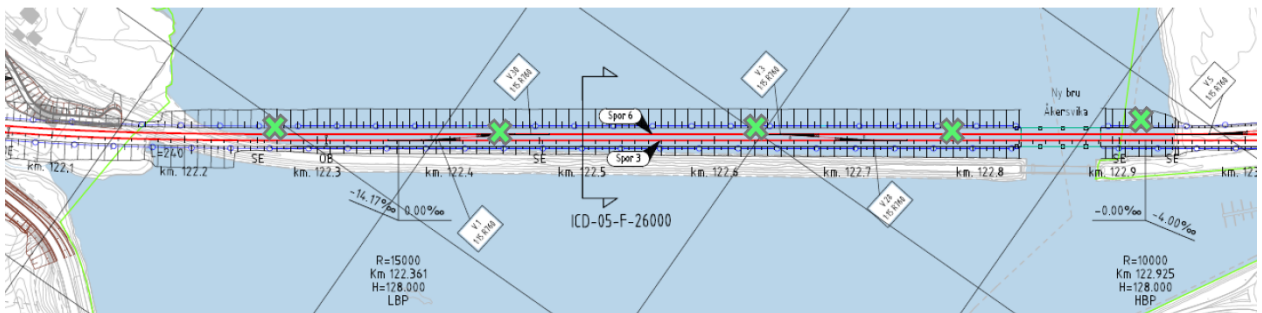
Vi viser til deres søknad av 6. mai 2022 om tillatelse til å gjennomføre grunnboring i Åkersvika naturreservat, både i vann og på land. Bane NOR planlegger utbygging av dobbeltsporet jernbane over Åkersvika og arbeider nå med reguleringsplan for strekningen. Som grunnlag for videre planlegging og prosjektering er det behov for å gjennomføre grunnboringer langs traseen gjennom naturreservatet.

Hensikten med boringa er å kartlegge hvilken type masser som finnes der og hvor langt det er til fast fjell. Samtidig vil det tas prøver i massene for å se på eventuell forurensing. Det skal også tas prøver utenfor reservatet i kantsona. Økt kunnskap om massene vil være viktig i prosjektet for å kunne vurdere type brufundament, håndtering av svartskifer og annen forurensing, trykkfasthet og setningsforløpet på ny fylling.

Det er skissert på et kart hvor de ulike borepunktene er i figur 1 nedenfor, og det vil bores to til tre boringer per punkt. Det kan være behov for å justere borepunktene noe. For forurensingsprøver er de foreslåtte prøvepunktene vist i figur 2.

Figur 1. Kart fra søknaden som viser omtrentlige borepunkt.

Figur 2. Foreslåtte prøvepunkt med grønne kryss for prøvetaking av eventuelt forurensede masser.

Når det bores i masser, vil en stålstang med borespiss brukes. Når det skal bores i fjell vil det bli påkoblet en slagbor med spyling og økt rotasjon. Dette kan støye noe, men vil utgjøre en liten del av den totale boringa. Vurdert støynivå ved slagboring er 94 dBA på 5 meters dyp, 90 dBA på 10 meters dyp og 85 dBA på 20 meters dyp. Lydeffekten er 118 dBA.

Det skal bores fra flåte i vann som trekkes av en båt. Disse vil settes ut/tas inn i vannet utenfor reservatet. Minimum vannstand må være 1 meter når prøvetakingen foregår. Boringene i vann medfører normalt begrenset oppvirvling av mudder. Slammingen holder seg lokalt og legger seg i løpet av noen timer. Kjerneboring gir oppvirvling med noe videre omfang. I forbindelse med den type boring vil det vurderes å benytte siltgardin for å samle opp borslammet. Etter endt aktivitet vil borehullet kollapse og tette seg igjen. Forurensingsprøvene tas på arealet der ny fylling planlegges etablert. Prøvene tas med grabb i det øvre, biologisk aktive laget, det vil si ca. 0-10 cm. Grabben er en Van Veen Grab som er spesialisert for sedimentprøvetaking. Den tar 1 liter. Det tas 4 parallelle enkeltprøver i tilfeldig posisjon på hver stasjon.

På land skal det brukes en beltegående borerigg. Det kan være behov for å fjerne kvister og mindre busker for å komme frem til borepunktene, men dere vil unngå å felle større trær. Det skal også kjøres kortest mulig strekning fra vei og frem til borepunktet. Borehullene på land vil bli fylt igjen etter endt arbeid.

Grunnboringene i vann ønskes gjennomført hovedsakelig i august 2022, med åpning for oppstart i juli og at det kan strekke seg litt ut i september. Det forventes at arbeidsperioden vil ha en varighet på opp mot 4 uker. Boringene i kantsonen utenfor reservatgrensen gjennomføres på én uke med ønsket gjennomføringsperiode i juni 2022.

Åkersvika naturreservat

Åkersvika naturreservat ble opprettet 1974 og har status som Ramsarområde og dermed internasjonal verdi som våtmark. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et verdifullt våtmarksområde som et dynamisk og komplekst innlandsdelta med kroksjøer og meandere og med stor variasjon i naturtyper, blant annet rike utforminger av bløtbunn, sumpmark, fuktenger, flomskogsmark og fastmarksskogsmark. Området har særlig stor betydning for biologisk mangfold i form av raste- og hekkeområder for våtmarksfugl og som leve- og voksested for sjeldne og truede plante- og dyrearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i en god tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Ifølge verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a er vegetasjonen i vann og på land, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Verneforskriften § 3 c sier at det ikke må iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. uttak av masse. Forskriften § 5 sier at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Videre sier § 5 a at det er forbudt med motorisert ferdsel på land og på is i reservatet og § 5 b sier at det er forbudt med motorferdsel til vanns hele året innenfor jernbanebrua (Dovrebanen) og i perioden fra og med 1. april til og med 31. mai i området utenfor jernbanebrua.

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriften som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

I tillegg må søknaden vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1 bokstav a sier at det uten tillatelse fra Statsforvalteren eller Fylkeskommunen er forbudt å iverksette fysiske tiltak i vassdrag som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer. Statsforvalteren er ansvarlig for områder som fører kreps, slik som Mjøsa og Åkersvika.

Vannressursloven

Vannressursloven § 11 sier at det langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget. Vassdragsmyndigheten, i dette tilfellet Statsforvalteren, kan i særlige tilfeller fritas for kravet i første ledd.

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatet er god. Sist oppdatert med kartlegginger i forkant av revisjonen av verneforskrift og grenser i 2016 i forbindelse med ombyggingen av E6 gjennom området, samt registreringer av arter og naturtyper i Naturbase og Artskart. Det gjøres også årlige fugletellinger i reservatet. Statsforvalteren vil på dette grunnlaget fastslå at kunnskapen om artene og områdene er god og oppfyller kravet i naturmangfoldloven § 8.

Langs jernbanefyllinga hvor det planlegges prøvetaking av masser i vann, er det mudderbanker og åpen flommark. Selve jernbanefyllinga er også tilholdssted for edelkreps. Å ta boreprøver fra Mjøsbunnen i denne type natur vurderer vi som uproblematisk når det er snakk om små mengder og på et tidspunkt hvor de fleste trekkfuglene er fraværende. Vanligvis benytter de tidlig-ankommende høsttrekkende fuglene seg av de indre områdene i Åkersvika hvor vannstanden er lavere enn ute ved jernbanebrua. Derfor bør dette tiltaket ikke være i noen stor konflikt med trekkende fugl. De fleste fiskeartene som gyter i Åkersvika er vårgytende fisk. Vi tror derfor ikke at dette tiltaket vil kunne påvirke fiskene nevneverdig, dersom det utføres på sensommeren. På land er det lågurtskog og løs sterkt endret fastmark hvor prøvene skal tas. Det vil nok måtte felles enkelte busker og småtrær for å komme frem til borepunktene, det bør her fokuseres på å ikke måtte felle store trær og heller velge traséer som unngår dette selv om transportstrekningen blir litt lenger. Det skal sjekkes for eventuelle fuglereir i trærne/buskene før de felles, og dersom det er reir skal det velges en annen kjøretrasé. Alle kjøretøy skal rengjøres for eventuelle jord- og planterester før de kjører inn og ut av i reservatet for å unngå tilførsel og spredning av fremmede organismer, jf. føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven §§ 9 og 12.

For å unngå at tiltaket øker den samlede belastningen på Åkersvika skal det kjøres langsomt med motorbåt innenfor jernbanebrua, maks 5 knop. Det skal benyttes en siltgarding ved boring i fjell i vann. På land skal topplaget med vegetasjon på bakken løftes av og legges på egnet sted mens det bores i dypere jordlag, for å deretter legges tilbake når prøvene er tatt. Det skal også legges vekt på å utføre tiltakene på så kort tid som mulig, for å minimere belastningen på reservatet, jf. naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er ikke relevant i denne saken da metoden og tidspunktet for prøvetakingen er miljøforsvarlige.

Vi anser ikke at tiltaket er i strid med verneformålet og kan påvirke verneverdiene nevneverdig dersom det utføres i tråd med de forutsetningene vi har beskrevet her ovenfor. Dermed er vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ oppfylt. Vi har i denne vurderingen også lagt vekt på at dette er et viktig og nødvendig tiltak for søker dersom dere skal kunne planlegge videre for dobbeltspor frem til Hamar stasjon. Selve bygginga av dobbeltsporet med alt det innebærer, vil blant annet kreve en egen dispensasjonssøknad etter verneforskriften for Åkersvika naturreservat, vannressursloven, forurensningsloven og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Statsforvalteren vil ta stilling til en slik søknad når den foreligger.

Når det gjelder forskrift om fysiske tiltak i vassdrag mener vi at så lenge det brukes siltgarding ved boring i fjell, vil tiltaket ikke forringe produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer.

Når det gjelder vannressurslovens bestemmelse om kantsoner, forstår vi deres søknad som at det kun skal ryddes vegetasjon for å komme frem med belteriggen på land og at det skal unngås å felle store trær. Dersom dette tiltaket begrenses slik det er beskrevet i vår vurdering etter naturmangfoldloven § 12 ovenfor, anser vi ikke at det trengs en dispensasjon fra denne

bestemmelsen. Dette forutsetter at vegetasjonsryddinga ikke øker avrenningen til Åkersvika eller medfører en biotopendring. Det betyr at dyre- og planteartene skal ha et like godt livsmiljø etter ryddinga som før ryddinga.

Presedensvirkningen av dette vedtaket vil være stor, men dersom tiltaket utføres slik som beskrevet i vår vurdering av saken ovenfor tror vi ikke at dette vil skape en uheldig presedens i fremtida saker dersom det er et nødvendig formål bak søknaden.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første alternativ gir Statsforvalteren i Innlandet dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a og c samt § 5 a og b for fjerning av vegetasjon på land, uttak av masse på land og i vann og for motorisert ferdsel på land og i vann. Tiltaket er også vurdert etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven § 11. Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder for Bane NOR med eventuell underentreprenør for uttak av masser langs jernbanetraséen (Dovrebanen) i Åkersvika naturreservat i løpet av juni (kun på land), juli, august og september 2022.
- Tiltaket skal konsentreres mest mulig i tid for å minimere forstyrrelse av dyrelivet.
- Det skal tas hensyn til vegetasjon og dyreliv når tiltaket utføres.
- Det skal kjøres langsomt med motorbåt innenfor jernbanefyllinga, maks 5 knop.
- Det skal benyttes siltgarding ved boring i vann i fjell.
- Ved kjøring på land skal det velges traséer som unngår å felle store trær og reirtrær.
- Topplaget av vegetasjon på land skal fjernes før boring og legges tilbake etterpå.
- Kjøretøy på land skal renses for jord- og plantemateriale før de kjører inn i reservatet og før de kjører ut igjen.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt når tiltaket pågår.

Dette vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen kun gjelder i forhold til verneforskriften for Åkersvika naturreservat, forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven § 11. Dere må selv innhente tillatelse etter motorferdselloven i tillegg til eventuell grunneiertyllatelse.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Erica Neby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Stange kommune

Hamar kommune

Postboks 214

Postboks 4063

2336

2306

STANGE

HAMAR